

Planbureau voor de Leefomgeving

Energietransitie en de arbeidsmarkt

Anet Weterings (PBL)

Twée kanten

- › Arbeid als randvoorwaarde voor de energietransitie
 - Welke arbeidskrachten zijn nodig en zijn er knelpunten?
- › Gevolgen energietransitie voor kans op werk
 - Hoe verandert wat voor banen er zijn en voor wie?

Impact

Meer werk

- > “Green new and emerging”
 - Nieuwe banen met nieuwe taken en vaardigheden
- > “Green increased demand”
 - Bestaande banen waar meer vraag naar is

Banen onder druk

- > “Green enhanced skills”
 - Bestaande banen waarvan taken en vaardigheden veranderen

- > “Brown jobs”
 - Bestaande banen die verdwijnen

Welke banen verdwijnen?

- > Winning en verwerking fossiele brandstoffen
- > Energie-intensieve activiteiten
 - Deel activiteiten stopt/verandert
 - Sluiting/vertrek naar ander land

Adaptatie

Wie behoudt werk?

- > Persoonskenmerken
 - Leeftijd, migratie-achtergrond
 - Vaardigheden

Kwalitatieve mismatch

Sectoren

Industrie

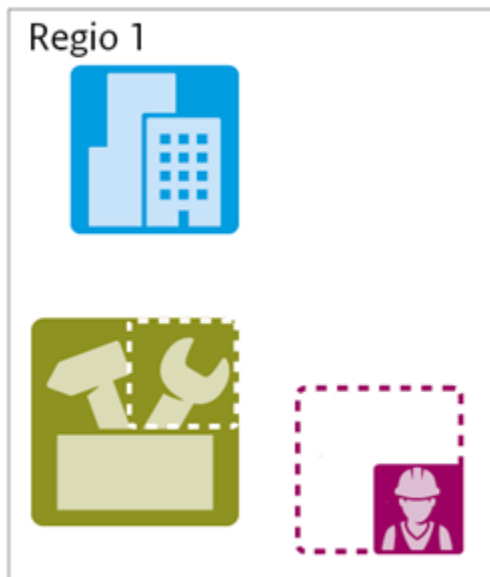
Bouw en techniek

Zakelijke diensten

Kwalitatieve mismatch

Sectoren

Industrie

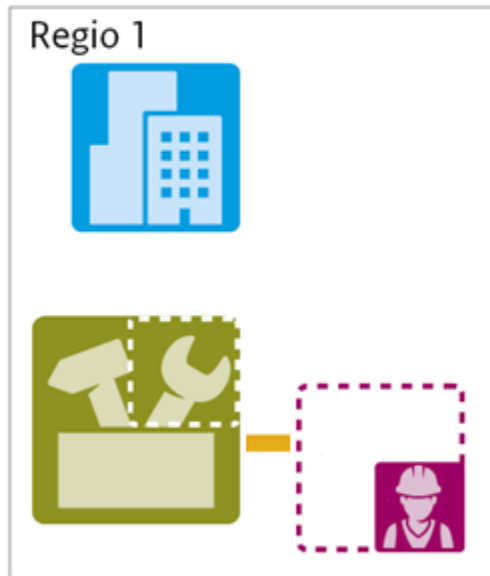

Bouw en techniek

Zakelijke diensten

Kwalitatieve mismatch

Sectoren

Industrie

Bouw en techniek

Zakelijke diensten

 Relatie tussen sectoren

Wie behoudt werk?

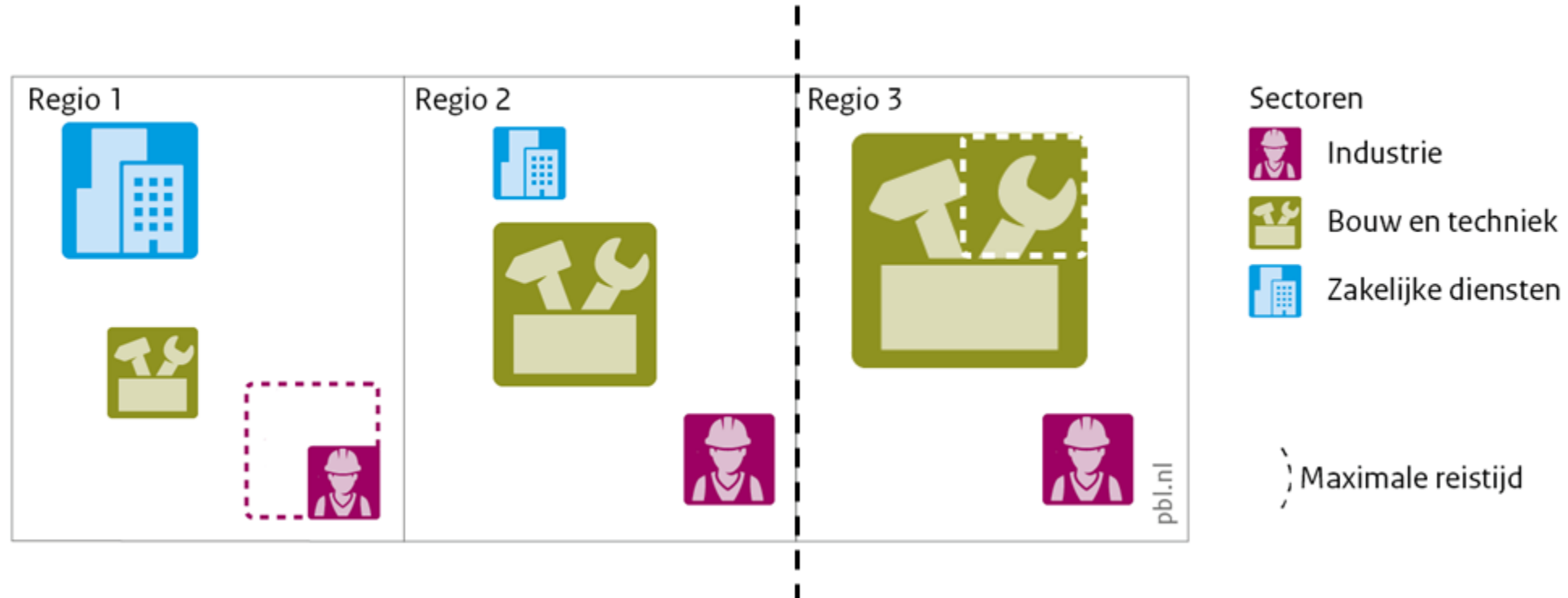
- > Persoonskenmerken
 - Leeftijd, migratie-achtergrond
 - Vaardigheden

- > Waar iemand woont
 - > Aantal en type alternatieve banen

Regionale mismatch

Regionale mismatch

Wie behoudt werk?

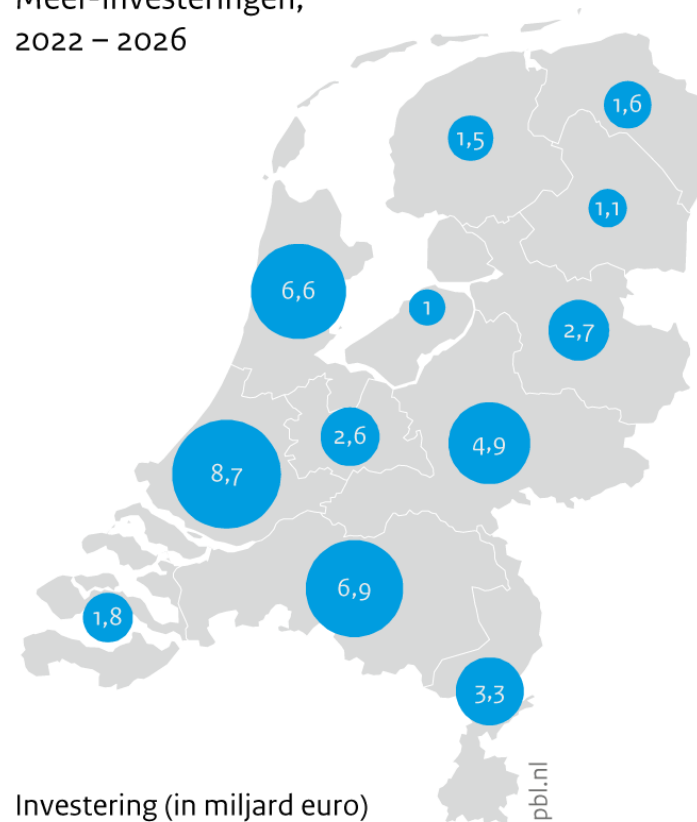
- > **Persoonskenmerken**
 - Leeftijd, migratie-achtergrond
 - Opleiding en vaardigheden

- > **Waar iemand woont**
 - Aantal en type alternatieve banen
 - Mate van concurrentie

Waar minder en waar meer?

Meer-investeringen,
2022 – 2026

Investering (in miljard euro)

pbl.nl

Waar meer vraag?

Bedrijfssectoren	In Nederland	Buitenland
Metaalproducten	0,01%	0%
Computers/elektronica	0,56%	0,1%
Elektrische apparatuur	2,04%	17,4%
Machines/apparaten	1,49%	16,8%
Motorvoertuigen	0,34%	0%
Meubels/overige goederen	0,04%	0%
Bouwnijverheid	38,5%	-
Groot- en detailhandel	5,5%	-
Vervoer over land	0,41%	-
Vervoer over water	0,01%	-
Opslag/dienstverlening vervoer	0,07%	-
ICT-diensten	0,4%	-
Architecten/ingenieursbureaus	6,7%	-
R&D	2,9%	-
Overige (technische) diensten	6,7%	-
	100%	17

Inschatting gebaseerd op:
Japanse I/O-data, Prodcorn, BACI

Kortom,

- › Tekort aan geschikte arbeidskrachten kan tijdig halen klimaatdoel belemmeren ...
- › ... en tegelijkertijd kan de werkloosheid stijgen
- › Regionale mismatches kunnen beide problemen vergroten

Wat is rechtvaardig?

EU green deal

- › No net emissions of greenhouse gases by 2050
- › Economic growth decoupled from resource use
- › No person and no place left behind

Arbeidstekorten

- > Actieplan groene en digitale banen
 - Vergroten arbeidsparticipatie, instroom en productiviteit ICT/techniek

- > Oog nodig voor bredere gevolgen
 - Hogere arbeidsparticipatie: mantelzorg
 - Gericht opleiden:
 - Concurrentie met andere tekortberoepen
 - Vrijheid van studiekeuze

Arbeidsmarktpositie

- › Behoud van werk of káns op werk?
 - Van dezelfde kwaliteit?
 - In eigen regio of elders in Nederland?

- › Behoud van inkomen, ook zonder werk
 - Huidig niveau of bepaald minimumniveau?

Tijdig én rechtvaardig?

> Vertraging

- ‘Just transition’ kost meer tijd en geld
 - Komen tot de gewenste verdeling van lasten en baten
 - Zicht krijgen op behoeften en belangen van alle burgers en deze meewegen

> Verzet

- Zonder ‘just transition’ meer weerstand